

ШЫН

СЭКП-нин Тыва обкомунун болгаш Кызыл хооркомунун,
Тыва АССР-нин Дээди Советинин органы

1925 чыла
Удмурт АССР-инин
1962 ч.
АВГУСТ
30
ЧЕТВЕРГ
№ 205 (5302).
Өртөз 2 көп.

Бүгү көдөз ажил-агыйны улам ыңай хөгжүдеринин кол
чуулу, мал ажилынын дүрген өзүлдезинин баазасы болза
тараа бүдүреринин дүрген көдүрлүүшкүнү болуп турар.
Тараа культураларын ништи бүдүрери чээрби чылдың
дургузунда ийден ажыг катан көвүдээр, а оларнын дү-
жүттүү-ийи катан бедир. Кызыл-тасты, кукурузаны,
крупна болгаш тараа-бобы культураларын бүдүрери дыка
көвүдээр.

Совет Эвилелинин Коммунисттик партиянын
Программасынан.

АЖААП АЛЫШКЫНГА ШАК, МИНУТА БҮРҮЗҮ ҮНЕЛИГ

ҮЕНИН ДАЙЫНЧЫ СОРУГЛАЗЫНГА ДҮҮШТҮР

Чаагай дүжүттү дүрген, чидирит
чокка ажаап алыр, күрүнө шыгжа-
мырынга 7,9 миллион пуд тарааны
кирип, Төрөн чуртун мурунуга
хүлээлгени алдарыг күсөдир деп,
Тыванын ховуларында ажил-ишчи-
лер бо хүннерде мындыг долу ший-
дирит, чаагай күзүл-биле эрсе-
шүдүргү ажаллап турарлар. Көдөз
ажыл-агыйга эң чутула бо кампания
— партия организациязы база
ажыл-агый бүрүзүгө дайынчы, по-
литиктиг шылгалда болуп, Ону че-
дикшиинин чорудуушче бүгү
ажылчы чоннарын күжүн мобили-
зациялап чутула черин партия-
ны масса-политиктиг ажил өлөөр.
Республикада хей-хей партия орга-
низациялары чон ортузунга политик-
тиг ажилды анаа дүүштүр тургузуу,
оон аны-бүрү хевирлерин ажал-
агый соругларына-биле сырый хо-
ло-баштырбашкан, тодаргай, дээш-
тик кылды чорудуп турар.

Улут-Хем районун «Чодураа»
колхозта эш Дүмбү секретарылаан
партия эң организациязы масса-
политиктиг ажилды чогун-на ыңчаар
тургускан. Илде ховунун ажил-иш-
чи-леринин ортузунга чорудуп поли-
тиктиг ажилдын планын ажаап
алышкын ажаларын ирак му-
рун-да баш ужуз болуп, ыңмаң-
чыг кылган, бүгү ажилдар оң су-
раар чорутуун турар. Түс-түс бри-
гадада 15 эң ыңмаң агитатор-
ларыны быжыгалаан. Аны-бүрү тема-
ларга лекцияларын, беседаларын до-
таамал чорудуп турар. Ол ышкан,
хана солундарын, агиткууларын
ундуруп, муракчаларын дуржу-
галын бижиш. «Крокодил колхозта
чоруп тур» деп шөлдүгү солууга
чалгаларын, ажил-шагы узерлерин
шүтүмүш, илереп турар.

Ажил-ишчилерин ажилдарын-
га, дымпанын тараа-мачын
байдал ында тургустунган болгаш
оларнын социалисттик хүлээгелерин
тургалын көсүк черинде аскап,
көргүзүп салып-башкара ажилдын
нормазын ыңмаң, канчаар күсөдир
турарын хүн бүрү көргүзүп, оңу
чаартып турар. Муракчаларга не-
мелде төлөвүн, шапталарын ка-
жан, кандыг таварылгада тыпсыр-
тайыбырлап турар. Масс-политик-
тиг ажилдын ыңчаар таварылга-
тургустунган дүжүт ажаап алыш-
кынны база мал чөмөри белеткен
организастыг чорудуушче дээш-
тик салдыр чидирген. Тараа ажаап
алышкын талашы-биле ол колхоз ра-
йонда бири черде туруп турар.

Каа-Хем районун «Коммунизмче
орук» колхозта, Тандынын «Элегес»
колхозта парторганизациялары поли-
тиктиг ажилды эң тургустунган-биле
ол ажил-агыйларда дүжүт ажаап-
лаан ажал-организастыг чоруп турар.
Ылангыя «Элегес» колхоз тараалар-
ын колдууна-ла анылаан ажаар му-
ракчы арга-биле чорудуп турар.

Ажаап алышкынды ажил-ишчи-
лер ортузунда масса-политиктиг
ажылды чорудар талашы-биле партия
организацияларынын кол даяр-
чылыг культурга чырыкчыны ажа-
бан черлер болуп, Амгы үеде олар-
нын хейи мындыг болуу-лаа турар.
Тандынын культулга кидилин саста-
рында лектор, библиотекер, кино-
механик кирип турар агиткультури-
гадагы организастыг.

Бөдөз ажил-агыйнын дүжүт ажаап
алышкын болгаш мал чөмөри бе-
леткэр эң чутула ийи кампания-
лар ам шалышкын фронт болуп, оңу
чедикшиинин чорудуушче хүнүн дай-
ынчы соруглазы турбузге, чамдык
партия организациязы чон орту-
зунга масса-политиктиг ажилды оң-
биле дүүштүр тургузуу шыдаа-
нар. Ол дугайын «Шынын» бижи-
чилер редакцияга медээлэп турар.

Республиканын эң улут тараалан
совхоз «Тилдеген» бижики эш
С. Кунгаа мыңчаар бижээн: «Хову
турлаанда масса-политиктиг ажил

кошкак, солун-сеткүү келбейн, ки-
но-чурук үнөм, лекция, беседа
болбайн турар. Совхозта партия орга-
низацияларынын секретары эш Дам-
дынын хөөну-биле алырга «үе ам-
даа эрте болуп турар». Ында херек
кырында байдал сөөлү хүннерге че-
дир мындыг бооп келген. Бо чутула
ажылдарыннын үзүндө чорудар
масса-политиктиг ажилдын планы
ында сазын кырында арткан. Дан-
ды кирип турар 39 агитаторларын
коллектив барык-ла ажалда-
вайн турар. Бир эвес ол совхозта партия
комитети ховунун ажил-ишчилерин
ортузунга бо шийтирлэг хү-
нерде, масса-политиктиг ажилды
дээштик болгаш тодаргай соругла-
гылды чоруткан болза, дүжүт
ажылдарыннын баштайгы хүннеринде
№ 2, 4, 5 бригадаларга болгузаан
организастыг чок байдалы, тараанын
амгы чидирин болдурбайн барып
болуп турган ыңмаң.

Оон-биле кады, Барыын-Хемчик,
Бин-Хем райондарын чамдык черле-
ринде ховуларын ажил-ишчилерин
ортузунда масса-политиктиг
ажылдар сандаргай байдалда турар.
Барыын-Хемчиктин «Болышевск»
колхозтун хову турлааларында көсүк
агитацияны, көргүзүп салып-башкара
болуп-чогуну-биле дерип кылбаан,
хана солуннар, агиткуулар чогутуу
өйүндө үнөмү турар. Хүнүн чуту-
ла айттырларын, ылангыя көзө
ажыл-агыйнын темаларына, мурак-
чаларын дуржулгазын негиздерин
нын талашы-биле лекция, беседалар-
ын кончуг ховар чорудуп турар.
Бин-Хемде «Искра» колхозтун ирак
черлеринде ситен белеткен турар
ишчилер солундарын кончуг үр
болгаш ап, анаа агитаторлар четпейн
турары-биле делегелерин магалаткан
улут болушкун — үшкү болгаш
дүрүк совет комсомолдарын ком-
мюне эрсе-мадырыг ужудушкун-
нарын дугайында медээни улут
хожулашкын-биле ыңмаңаар. Бо
үстүндө таарымча чок чиктер чүг-
ле алаттынган ажил-агыйларда пар-
тия организациязынын эвес, харын
партиянын Барыын-Хемчик, Бин-
Хем райкомдарын дүрүткү дег-дир.

Дүжүттү чогутуу өйүндө, шалы-
кын ажаап алгаш, күрүнө тараа са-
дарыннын планын, социалисттик хү-
лээлгени хуусаа бетинде күсөдир —
СЭКП-нин XIII съездинин көдө
ажыл-агый талашы-биле айттыш-
кыларын, партия Төп Комитетинин
март пленумунун шийтирини че-
дикшиинин күсөдиринге бистин ба-
за бир төлөттиг салышкынныкы
болуп чүве төлөдө, ховуларын
ажыл-ишчилерин ортузунга масса-
политиктиг ажилды бо хүнүн дай-
ынчы соруглазында дүүштүр тургу-
зары — амгы үеде чер-черде партия
организацияларынын чутула соруг-
лазы болуп.

Бо талашы-биле планнаттынган
хемчеглерин күсөдир дээш контро-
льду күштедирген, ол ажилда
интегрицияны, культура-чыры-
лышкын ажилдарларын калбаа-
биле ажаа тудар, агитколлективтер-
нин ажилын хүн бүрү башкаар
ужурут. Ажил-ишчи бүрүзү партия
болгаш чазактыг иштин, дашкын
политиканын, ылангыя көдөз ажил-
агый талашы-биле салып турар соруг-
лазынын өндүрүлүгү ужуз-дүзүзүн
ханымы-биле билген түрүзү дээш,
база муракчаларын дуржулгазы
бүгү нитинин болган түрүзү дээш
масса-политиктиг ажилдын бүгү хев-
ирлерин чер-черге болуп-чогутуу-
биле калбартыр херек. Кол чүдү бо-
ла, масса-политиктиг ажилдар нити
кыйгырлар, дозуннар-биле кы-
зыгаараттынмай, а районун,
ажыл-агыйнын амыралы-биле сы-
рый холбашкан база чидиг, дээштик,
тодаргай улаанышкынныг болгаш
четпестерин ууттаарычче уланган
болуп ужурут.

Күрүнө шыгжамырынга бир миллион 227 муң пуд кирген

	август 27-де	август 28-те
Республика	2.063	1.904
Колхозтар	894	1.242
Совхозтар	1.169	662
Оон иштинде:		
Кызыл эргелели	1.788	1.565
Чадаана эргелели	273	339

Август 28-ге чедир республиканын колхозтары бол-
гаш совхозтары Төрөн чуртун шыгжамырынга 1
миллион 227 муң пуд тарааны кириген.
Кызылдын колхоз-совхоз бүдүрүлгө эргелелин тара-
ажылдары Төрөн чуртка 5,5 миллион пуд тарааны
бээр дээш социалисттик хүлээлгени алдары-биле кү-
сөдир даш тараа хүлээп алыр черлерге тараанын сөө-
түлгенин хүн бүрү дүргөдир турар. Август 28-те олар
95465 пуд тарааны күрүнө складтарына кириген бол-
гаш тараа сазар хүлээлгени 15,8 хуу күсөткенер.
Күрүнө тараа сазар талашы-биле бири черин Бин-
Хем районун ажил-ишчилерин элөөшкан. Олар Ту-
ранын тараа хүлээп алыр черинге чангыс хүн дүргү-
зунда 16104 пуд тарааны кириген болгаш тараа сазар
хүлээлгени 32,7 хуу күсөткен. Ол районун «Кызыл
тараанын» колхозу август 28-те күрүнени шыгжамы-
рынга 5429 пуд тарааны кириген болгаш тараа сазар
хүлээлгени 51 хуу чедир күсөдир берген. Районун
бүгү беш ажил-агыйлары күрүнө тараа сазарынга
хүн бүрү кирип турарын демдээри чутула. «Ис-
кра» колхоз чангыс хүн 5475 пуд тарааны күрүнө
саткан болгаш хүлээлгени 37 хуу күсөткен.
Барыын-Хемчик районун ажил-агыйлары күрүнө
тараа сазарыннын темпизин хүн бүрү күштедирип ту-

рар. Ылангыя «Шекээр» совхоз Төрөн чуртун шы-
гжамырынга тараа киририн эң организастап, чутула
август 28-те бешин Кызыл-Махалыктыг тараа хүлээп
алыр черинге 5551 пуд тарааны кириген болгаш күр-
үнө тараа дүжүт хүлээлгени 61,5 хуу күсөткен.
Чөөн-Хемчик районун колхозтарында болгаш совхоз-
тарында дүжүт ажаап алышкынны база күрүнөге та-
раа сазары оожум чоруп турар. Ол районун тараа-
ажылдары беш ховуктун онзаалдында көрдүгөн 1000
тоннаын ортунга август 26-дан 28-ге чедир чутула
115 тонна тарааны тараа хүлээп алыр черлерге кири-
ген. Ол районун «Сүт-Хал» болгаш «Тына» совхозта-
ры, Ленин аттыг болгаш СЭКП-нин XIII съездин аттыг
колхозтары күрүнөге тараа сазарынга амга чедир кири-
бон. Ол ажил-агыйларын удуруткылары күрүненин
шыгжамырынга тарааны чутуруп чорударын калган
эргелер иргэ.
Чамдык совхозтар тараа белеткелни кончуг оожум
чорудуп турар. Чижээ, Бай-Тайгада «Талы» совхоз
күрүнөге тараа дүжүт хүлээлгени август 28-те чүг-
ле 5,9 хуу, Улут-Хемде «УТКА 25 чылы» совхоз—
10,2 хуу күсөткен, чамыктын сөөлүгө чоруп турар-
лар.

«Тыва» совхоз дүвүрээзининг байдалда

Хүн өрүлөп келгенде «Тыва» сов-
хозтун Хөндөргей салбырыннын Бара-
Сугда силос белеткээр эвенозунга
чеде бердин. Эвенода силос ажаар
бир комбайнын, оңу сөөртүр бир
тракторун, үш автомашинаны база
силослаар ногаан массаны тырый
бастырар бир тракторну быжыгалаан.
Хүндүсүнүн 11 шак эрте бер-
ген-лаа болза ажилчылар ажилче
үмкөдү турган. Херектин ужурун
тодаргайлап көрөмгө ажилчылар
эвенодун турлаандан 10 акыг кило-
метр ирак суурга конган, ажилда
орайлап кээп турарын ол болду.
Оон калында ол эртен комбайн сөө-
ртүр трактор база хөдөлбөй бар-
ган.

Ында кукурузанын хоорунун
аажок бедик кылдыр кестирип ту-
рар. Оон чылдагыны чүдөл? деп
айтырарга «Бок-унштер шаптыктап
турар» деп комбайнер М. Байдал-оол
тайыбырлап турар. Хөндөргей дег
мындыг тараалан черге бо чылын
кукуруза үнүгү дөддиг багый бол-
гаш элентип чүве. Херек кырында
кукуруза аажок тарымкы үнөм, оңу
үштүр ийжин хирезин чашпап бол-
гаш өскө-лаа бок үнштер бүргөй
берген. Кукуруза үнжөн дугайында
Хөндөргей салбырынга ажилдап
турган агроном О. А. Ойдунаа бу-
руулаг. Чүгө дээрге, ол кукуруза та-
раан участокту й-шаанда ажилдап
кылды хемчег алаан.

«Тыва» совхозта организастыг
ажылды четпейн, ажилын күжүн
четге ажилдап турарын балык-
кап турар фактылар хей. Совхозтун
чүгүлө Хөндөргей салбырында неде-
ланын чүгүлө 3—4 хүннеринде
ажылдаар, оон арткан хүннеринде
анаа эргитир, азы амы-хуузунда
хөдөөн бүдүрүлгө чарыгдал турар
кижи-лерин хейи алап болуп, Ыла-
нгыя совхоз бүдүрүлгөсүнө кол күш
— хөдөөн чонун хей кезин ажил-
га киришпей турар.
Совхоз дүжүт ажаап алышкын-
нында дендин багый белеткенген.

Ажаап алышкынны эргелелге чедир
септеезе чотуур агитатор 15, ду-
гуйлут 11 тракторларын иктирбелг
14, дугуйлут 6 трактор, 16 авто-
шинадан 9 машина, 9 жаткадан
чүгө 3 жатка септеттинген. Артын
техника ам кандыг байдалдыгыз?
деп айтырып салырга салбыр эрге-
лекчини Буулар Самбуу артык ке-
чектер чок болганында амга чедир
септеттинген деп харылап турар.
Совхоз бо чылын 1074 гектар
кукуруза тараан. Оңу кестиреринге
үш комбайн ажилдаар кылдыр
планаан. А херек кырында чүгө
чангыс комбайн ажилдап турар.
Хөндөргей салбырыннын эргелек-
чини эш Самбуу, совхозтун дирек-
тору дээш эртемниг, анык калр
эш Хертек олар мал чөмөринин
белеткелни, дүжүт ажаап алыш-
кын болгаш өскө-лаа ажилдарын
боттарынын аргаларында иракта
күдү денелге организастап турар.
Совхозтун кол ажилы Хөндөргей
салбырында турда директор эш Хер-
тек Теве-Халта шөлөн чурттап,
оортан телефон-биле айттышкын бе-
рип олурар. Ол ышкан чамык ав-
томашиналарын база Теве-Халже
аппарат.
Бо чорук мал чөмөринин белетке-
ли, дүжүт ажаап алышкынны
дүргөдиринге шаптыктап, совхоз-
тун ажилында дүвүрээзининг чорук-
ту болдурп турар.

О. МОНГУШ.

Дүжүт ажаап алышкыны

ТАНДЫ РАЙОН. Август 28-те чаыстап турза-даа, райо-
нун ажил-агыйлары 1369 гектар тарааны ажаап алган. Район-
да шутту 19816 га азы бүгү тараанын дөрттүн бир кезин кес-
тинген. Оон иштинде 14665 гектарын аныгалап ажааган. Ол
метод-биле «Элегес» совхоз хей тарааны ажааган. Ыңчалза-
даа ында тарааны бөлдүрүп бастырары саздап турар. Август
28-те күрүнөге чангыс тонна-лаа тараа кирибээр.
Районун шөлдеринде 293 комбайндан 163 комбайн ажил-
даан. «Революциянын чалбыжы», «Совет Россия» колхозтар-
да байдал дүвүрээзининг.

УЛУТ-ХЕМ РАЙОН. Шутту 11299 гектарын кескен болгаш
оон иштинде аныгалап ажааган 1941 га. Август 27-де район
628 ганы кескен. Ол хүн 159 комбайнын 95-жи ажалдаан,
а 64 комбайн анаа турган. Ажаап алышкынга «Чодураа» кол-
хоз мурап, тараа культураларын 31 хууун кескен.
«Х Улут курал» колхоз ажаап алышкынга чангыс черде
таптап турбушаан. Август 27-де комбайндарын анаа турга-
нында мырыңай өздүлө чок болган.
«УТКА 25 чылы» совхозтун комбайнери Александр Неволин
биле Дарый Хуна хүнде 17—20 га тарааны кезип, эки түнел-
ди көргүзүп турарлар.

КАА-ХЕМ РАЙОН. Каа-хемчилер август 28-те 532 гек-
тар тарааны ажааган. Районда шутту 37831 га тараанын 9408
газы ажааттырган. Оон иштинде аныгалап ажааган 7985 га,
«Коммунизмче орук» колхоз 5058 га тараанын 2000 га хирезин
ажаап, дээр көргүзүлгү болуп турар.

ЧӨӨН-ХЕМЧИК. 33806 га тараанын 6872 ганы ажааган.
Август 28-те районга 272 га тарааны чүгө, аныгалап ажааган.
«Болышевск» колхоз ажаап алышкыннын темпизин дүгөдө-
дип, 2854 гадан 1100 ганы ажаап алган. «Искра» колхоз 3483
гадан чүгө 437 ганы ажааган.

БАРЫЫН-ХЕМЧИК РАЙОН. Районда 68 комбайндан бу-
рунгу хүн 51 комбайн болгаш 9 жатка ажилдаан. Бүгү кестин-
ген тараа 3214 га, оон иштинде бастырганы 2605 га.

БИИ-ХЕМ РАЙОН. Районда 26964 га тараанын 6236 ганы
ажаап алдырган. «Кызыл тараанын» колхоз август 27-ге чедир
6677 га тараанын 1867 ганы кезип, чарыштын бири черинде
чоруп турар. Ажаап алышкынга «Хадын» колхоз хожудан,
3535 гадан чүгө 471 ганы ажааган.

Ак-Хаянын маадырлары

Бригаданын бүгү ишчилеринин
эңир чыдаан бээр даяр төп, күжүн
хүдүтүп келген халас барыаанын
херекчи — ажилчылар чалтын
чидар чаагай тарааны бо-хур. Чүгү
кылбаан дээр: чер алдарып, бок
унштерин ууттап, үрөмн аргаапп,
туртп, агротехниктиг хуусаа ча-
жыгааны шыпкын чорудуп...

Мынча күш үндүрүп турган та-
рып, өстүрүп алган хөдүдүн чиди-
рит чокка дүрген ажаап албайн кан-
чаар. Шап-даа хире үе чидирер
каража. Ажилды «дан багы шара
хере» турда эгелдир, дүңүн ор-
аңыг чидир тургачуулар дерек.

Меланизаторлар эртен аажок бот-
тарынын агрегаттарын үзөп, ээр-
лерин дымкымы, кол-кол бедир-
лерин ыңмаң турар. Дашкыны бай-
далы школачы оолдардан улут-ла
ыңгалас, үстел берген комбинзон-
нуг оол «С-6» комбайн-биле бер-
жиг турар. Бригадир Монгуш Санаа
дегги оолдарга айткан, тайыбыр-
лай-лыр:

— Бо оол ол комбайнын башка-
рышкын, бистин маадырыны Мон-
гуш Тойбу-хур. Боу бичи-лаа бол-
за, ажилдап турда дээрге эрсе-ле эр
болдур ийи. А дөө ол «С-6»-ны
үзөп турар күлөр кара оол база
бистин чоргарымын Күжүтүт Эзир-
оол-дур. Олар бот-боттарында зар-
ылбас-лаа, аразында чарыштыг-лаа
болдурлар ийи.

Монгуш Тойбуу белең эвес эр-
дээни-ле шын болду. Ол бо чыл-би-
ле үш чыл улаштыр комбайндар
турар. 8 класс доосканынын соол-
ла Кызылдын механизация училе-
зинге өөренип иргет. 1959 чыла
тракторист-комбайнер тускай эртем-
ниг чалып келген. Оон эгелдеш-ле
ол төрөз колхозунга иктирбелг
ажылдап турар, а ам «Чыраа-Бажи»
совхозтун муракчы механизаторла-
рынын бирээни. Бригаданын ол оол-
ду бистин маадырымыс деп турары

Автолавкаларны—хову турлагларынче

Амгы үеде республиканын хову
шөлдеринде хайнышкынныг ажил
тулуктеп турар. Колхозтарын бол-
гаш совхозтарын чүс-чүс ажил-
ишчилер — механизаторлар, си-
генчилер чаа дүжүт дээш, малга
элбекшидиг чөмөр дээш маадыр-
лар демиселди үргүзүлөп турарлар.
Чер-черде партия, совет органна-
ры кол хүлээлгени болза, көдөзүн
ажыл-ишчилерин бүгү тала-биле
таарымчалыг байдалдарын тургу-
зыч кол кичөөлөйи улаандыра-
ры болуп.

«Сүт-Хал» совхозтун дөвискээр
дыка дегем, ында дөрт улут сал-
дырлар болгаш элден каш суурлар,
хову турлаглары бар. Бо черлерге
салгы хандырылганын экижидеринин
кара чангыс болдунар аргы авто-
лавкаларын ажилдаары болуп, а ол
хирезинде совхозтун рабкоовунда
чангыс-лаа автолавка чок. Мурун-
да рабкоопка аажок эргижирген

чангыс автолавка турган, оңу сеп-
шөдөринде хайнышкынныг ажил
тулуктеп турар. Колхозтарын бол-
гаш совхозтарын чүс-чүс ажил-
ишчилер — механизаторлар, си-
генчилер чаа дүжүт дээш, малга
элбекшидиг чөмөр дээш маадыр-
лар демиселди үргүзүлөп турарлар.
Чер-черде партия, совет органна-
ры кол хүлээлгени болза, көдөзүн
ажыл-ишчилерин бүгү тала-биле
таарымчалыг байдалдарын тургу-
зыч кол кичөөлөйи улаандыра-
ры болуп.

«Сүт-Хал» совхозтун дөвискээр
дыка дегем, ында дөрт улут сал-
дырлар болгаш элден каш суурлар,
хову турлаглары бар. Бо черлерге
салгы хандырылганын экижидеринин
кара чангыс болдунар аргы авто-
лавкаларын ажилдаары болуп, а ол
хирезинде совхозтун рабкоовунда
чангыс-лаа автолавка чок. Мурун-
да рабкоопка аажок эргижирген

Н. С. Хрущев У Танны хүлээп алган

ЯЛТА. (СЭТА). Совет Эвилелинге
зан-чорук кылып чедип келген КНО-
нун чингине секретарынын хүлээл-
гени күсөдир турар У Танны
СЭР-нин Министрлер Чөвүл-
елерин Даргазы Н. С. Хрущев хү-
лээп алган болгаш оон-биле беседа
кылган, ук беседа наймалдыг бай-
далга эркен.

Беседада СЭР-нин ДХМ-инин кол-
легия кезигүү С. К. Наранкин,
КНО-нун чингине секретарынын ор-
дакчысы Е. Д. Киселев болгаш УОСР-
нин ДХМ-инин кидили эргелекчи
В. Н. Цыба олар киришкен.
Беседа соонда Н. С. Хрущев өг-
бүлө-биле кады шайлаарынче У
Танны чалаан.

Совет-кыдат протоколга ат салган

МОСКВА. (СЭТА). 1962 чылдын
бирги чартында СЭР-нин болгаш
КЭР-нун бот-ботуна барааннар бер-
жирин дүстөккенин хынаарынын та-
лазы-биле совет-кыдат чутула-
жымыкынар сөөдү үенин дүргү-

зунда Москвага болуп эркен. На-
йрадыг байдалга болган чутула-
жымыкынар чедикшиинин доозу-
ган болгаш августун 28-те Дашкы-
сакын министерствозунга протоколга
ат салган.

Каа-Хем районун «Коммунизмче орук» колхозта
комбайнер Александр Степанович Егоров хүнде норма
10 га турда 20—25 гектар тарааны ажаап ал турар.
ЧУРУНТА: А. С. Егоров. Фото В. Лукотуу.

Малга быжыг чөм-суур-хөй эым, сүм, дүк ол-дур

Районнардан допчузу-биле

ШАГААН-АРЫГ. Жданов аттыг колхоз нитинин малынга ситен белеткээрини планын 62 хуу күөстөткөн. Тодаргайлаарга 6249 центнерин сарааттап алган. Бо талазы-биле ажал улам калбарып турар.

Колхозта парторганизация секретары эш Бавуунун динатканын өзүгү алырга, Улут-Алаака Лопсан-ын, Чогураалы-Арыга Бавуун-оолдун бригадаларында 50 ажал кыж бар. Оларга 2 трактор 5 аят машиналары быжылган.

Салдамга 350 гектар кукурузаны силосттаары база ажалган. М. Малбын-оолдун ол аялганда 2 комбайн кестирип турар. Ногаан массаны 3 автомашина: силос салыр черге сөөртүп турар.

ЭРЗИН. «Кызыл сымды» колхоз-тун ситен шөлдөрүнө сес аялганар доктаамал ажалдап турар. Олар сөөгү хунерге чедир 7421 центнер ситенин сарааттап. Ажал кидин-түтүк. Оларга 5 тракторун, 16 аят машиналары быжылган берген.

Колхозтун 214 гектарда олут-кан кукурузанын үнүгү багыт ажалган. Силостташкын база улашкан. Баштайгы кестинген 6 гектардан 145 тонна ногаан массаны силосттап. Ситенден 45 тонна силосту белеткен.

ЧАДАНА. Ленин аттыг колхоз бо хунерде 6030 центнер ситенин сарааттап. Ол болза малга бөдүн чөм белеткээр планын 84 хууу болур. Бо ажалда фермаларын, хой ажалын бригадаларын малчыларын кол кыжып турар.

Хынамчалыг ажал белеткээр силостташкын кайы-даа ажалган. Илалтыг кыжып болган чыны мал кол-чүг хөмүгү чир. Ленин аттыг колхозтун 600 гектарда олуткан кукурузаны чаагай үткен. Сөөгү хунерге чедир кукурузанын ногаан массасын 430 тонна силосту салган.

ТЭЭЛИ. Бай-Тайга районда «Тээли» совхоз нитинин малынга 3500 тонна ситен белеткээр, а бо хунерде сарааттап алган ситени 1570 тонна. Хүлээлгени күөсүрүнчө күштү улам-на ажалдап турар.

Амгы бир кол кичээлгенин силос салырыне улаштырган. Совхозтун 920 гектарда кукурузанын 3 комбайн кестирип ажалган. Техниканы чөм ажалышкан, силос салышкынында күштү таарыштып тургускан.

«Улут-Хем» совхозтун «Көк-Чыраа» салырынын кукурузачылары силостташкын түлүктөн турар. Комбайнерлер К. Уураакый биле Н. Чыбин баштайгы хунерде 135 гектарын кукурузанын кестирген.

Дөн-Терек сүт-баран фермасынын чанында 150 тонна силосту салган. «ДТ-54» тракторун башкарычкыны эш Долгай-оол автомашиналардан ногаан массаны дүжүр тыттырып, идепкейлиг ажалдап белеткен.

Н. СУДУЙ-ООЛ.

Каа-Хем районун «Ленинчик орук» колхозунун кукурузачысы Александр Адыа бо чы-лык 150 гектар кукурузанын дөрбөлчөн-ула-чак арга-биле тараан. Ол бир гектардан 300-ден ээзш эвес центнер ногаан массаны өстүр-дөп хүлээлге алган. Чызын чыг хат-шүр-гөм болганы-биле кукурузанын баштайгы өзүм-нерин, элээн үрөгдөөн болза-даа, ажал-ишке кызымаккай механизатор кукуруза шөлүн иширткен, иш уудаа культивастап, ооң соонда аммиак селитразы болган калыпкыг дус-биле немей чөмөгөгөнүн түнелгине кукуруза багай эвес үнгөн.

Александр Адыа ам бөдүнгө быжылган участогунун кукурузанын ажалдап турар. Гек-тар бүрүзүндөн ногаан масса ортумаа-биле 346 центнер чедип турар. Кукуруза ажал-комбайн болган ону сөөрткөн «ДТ-54» деп трактор соксаал чок ажалдап турар (үстүндө чурукту көр). Кукурузанын кезип турар чер-ден 1,5—2 км хире даг беленде силос салып турар оваа улам-на бедип турар (солагай та-лазында чурукту көр).

Фото В. ЛУТКОВТУУ.

БРИГАДАДА

Эрзин районда «Мерен» колхоз-тун бирги хой бригаданы 205 тон-на ситен белеткээр планын. Ситен-де 16 кичи доктаамал ажалдап турар.

Бригада бо хунерде 82 тонна ситенин белеткен. Ногаан сараат-тар хүн бүрү улам-на немейип ту-рар.

Ситен шөлдүнө кызыл өгүт тур-гускан, мыда илалы-бүрү ойнаар чүдүлөр, көлүннөр болган номнар делеттинген. Дыштангылаң кес-жөөлөрүн, номчулга болган беседни чорутуп турар.

К. МОНЗУЛАН.

Колхозчу херэеженнерин шалыкын ажал-ижи

Улут-Хем районун «Чогураа» колхозунун херэеженнери ажал-агынын илалы-бүрү адыралында чедипкиниг кыжып турарлар. Мал ажалында 80 ажал кичи хаара түт-туңгак. Комсомолчу саанчалар Сү-румаа, Намаа, Кызыл-оол олар чы-рык чыдаа илалы бүртүзүндө 1100—1200 литр сүтү сап алганар. Ол мышка С. Шүмөк бир хойдан 2,5 кг дүктү кыргып алган, М. Долаа 100 хойдан 100 хураганын менди алган.

Чаатт сес чыл школыннын ил-

терналын септеген 30 ажал колхозчу херэеженнер чал өрдөйлө-чүлгө утуктуп дооскан болган олар ам колхозтун аялзын септеп кыжыккенер.

Колхозтун төп шанында хөй бө-дү херэеженнер хүндүсү болган дүккө ажалдап өстүп алган чаа тарааны арылап, кургалып турар-лар. Оларын иштинден Д. Сүрөмөй, Д. Рынай, О. Барыммаа олар хүн норманын 110—115 хуу күөсүдөп, идепкейлиг ажалдап белеткен.

Н. СУДУЙ-ООЛ.

Совет тургузушкун

Бистин республиканын көдө Со-веттеринин социалист чарыжынын 1962 чылдын бирги чартында кү-сөлдөйүн түнелдерин үндүткөн. Эрткен чылдын ийги чартында со-циалист чарыштын түнелдерин бирги черин элээн көдө Совет чо-болган чорук көдө Советтерге чу-ла сагындыр болган. Бо чылдын өткөзгөн бээр республиканын элээн хөй көдө Советтер боттарынын ажалын элээн экижиккен. 1962 чылдын бирги чартында Чөөн-Си-бирь зонанын автономнү респу-бликаларын, крайларын болган областтарын мал продуктуларын бүтүр болган күрүнеге сапар та-лазы-биле хүлээлгелерин күөс-лөдөйүн түнелдерин бистин респу-блика бирги черин элээн. Ол чо-рукка бистин көдө Советтеринин боттарынын улу-хууун база кыргы-гени чүтээлгөн.

Мурнакчы көдө Советтерини са-лынга 1962 чылдын бирги чартында чаа-чаа көдө Советтер немейип келгени өөрчүткөн. Социалист чарыштын бөгөндөрүн бирги чарты чылда Чөөн-Хемчиктин Чадаана, Шуй көдө Советтер чедипкиниг күөсүткенер. Ол мышка Токмууну Азас, Эрзинин Бай-Даг, Тес-Хемин Кызыл-Чыраа, Ойрунун Саглы, Каа-Хемин Сары-Сеп көдө Советтерини социалист чарышты база багай эвес көргүзүлгөндө болган. Ажал-агы болган култура тургузушкуну-нун сорулгаларын чедипкиниг күөсүдөрүнүн мурнакчы көдө Советтер боттарынын организ-массалыг ажалын улаштырышкын түнел-гине эки көргүзүлгөндө чедип ал-ган.

Ады үнгөн көдө Советтер органи-з-массалыг ажалдарын чорутууда хөй санын активке даанып турар-лар. Оларын депутаттары боттары-нын сонгучуларын мурнука өт-көттөрүн берип, партиянын болган чакытын шийитилерин чоңа та-ныштырып, оларны күөсүдөрүнө чоңу экижлген турарлар. Ол көдө Советтерини мурнакчы сонгучу-ларын чалгаларын колдунда кү-сөлдөрүн чедип ап, чалгалары кү-сөлдөрү улазы-биле депутаттарга кү-

Чарыш—мурнакчыларга деңнежир дээни ол

гүчү дузалажып келгенер. Көдө Советтерин депутаттары ажал-агы, култура тургузушкунунун аны-бүрү адыралында таарыштып тургустууга, мыка хөй деп-таттар бөдүрүгенин мурнакчылары болуп турарлар.

Сөөгү үдө бистин республикада хөй-нитинин бот-тыныгын органи-зациаларын рөдү элээн өскөнүн Тыва АССР-ин Дээли Советинин ийги сессиязын дөмөдөгөн.

Чадаана, Шуй, Бай-Даг, Кызыл-Чыраа, Азас көдө Советтеринин до-ктаамал коммиссары боттарынын ажалын ажалы-биле хыналаларын чорутуп, сессияларга 2—3 катап эдерини илелкелерин кылаганар. Хөй-нитинин көрүм-чүрүмү кам-галаар талазы-биле эш-хууууну су-тарын болган улусчу дружина-ларын ат-алдары дыка белден.

Чадаана көдө Советтерини алу-бүтүлгө, эш-хууууну сүдү, улус-чу дружина, херэеженнер чөвүдө-лөй организациалар чутула ажалдарын кылып турар. Эш-хууу-луну сүдү үтүшкүнү хурадаларын кылып, улусчу дружина тобуну-дү-рүм тааныштырылган организациал-турар. Оң түнелгиде мыда оорлар болган хурадалар чорук барык-ла чиккен. Илалы херэеженнер чө-вүдөсүнүн эки ажалын түнелгиде херэеженнерин колдө бүтүр-гөндө киршиген экижжэн. Чутула херэеженнерин күжү-биле бегне 270 га черин хараганын аштаан, олар оон алгыда хөй кыргылазаны-да, огородта, тузуга, ховуа тус-кай бригадалар болуп алган ажал-дан турарлар. Организ-массалыг ажалын экижженин түнелгиде Советтин дөмөсүрүндө турар колхозтун ажал-агы көргүзүлгөндө база экижжэн, «Искра» колхоз бирги чартык чыла күрүнеге эг болор хүлээлгени 100 хуу, сүтү—103,7 хуу, дүктү—112,3 хуу күөсүткен, а мал өстүрүгенин планын 100,7 хуу боттадырган. Тараанын чыгы ажалдажып эки организациаларын түнелгиде бүтү култураларын дүжүдү эки, план сүтүгү да бүрү-зүндөн 12,5 центнер дүктү ап бо-лутуун аргалары бар.

Шуйда «Мурнакчы» колхоз мал

дыг нити санын өстүрүгенин пла-нын 101,9 хуу күөсүткен. 1961 чыл-дын ол үдө-биле дөмөсүгө сүт, дүк бүтүрүгөн өскөн. Бирги чартык чыла күрүнеге эг сандарын пла-нын 107,4 хуу, сүтү—108,4 хуу, дүктү—125,8 хуу, чакы тара-ганын нити планын 111,6 хуу күөсүткен. Бо чылдын херэеженнер чөвүдөдө 43 кичини хлөй быжыра-гала, 10 кичини хөй аргыларында, 35 кичини бажын чутууларында өөрткөн. Сумула арыт-шевер ко-миссия кукурузачыларын бажына-рынын арыт-шеверин 7 хонгаш-ла хынал, оон түнелгин бажын бүрү-зүдө тускай дөмөдөгө кыдыраа-жыга бижип турар, а хлөй быжы-рар черин болган интернатта айда 3 катап хынал турар. Эң эки чурт-кажы бажын дөмө социалист чарышты кыргал санында түн-лөп турар. Шаг мындай ажал-дарын түнелгиде кукурузачыларын бажынарынын арыт-шеверин эки-жжэн. Колхозчу херэеженнер Дамба, Хирал, Арагачы оларын бажына-ры арыт-силит болурунган анал-да олар колхоз бүтүрүгөндө эи-идепкейлиг кыжып турарлар.

Советтер сүтүларын чагайыла-рыне болган ногаанчыларынчө улут кичээлгенин салган. Чадаананын Ба-жын-Алаа, Шуйнун Будун, Азастын Адыр-Кежиг болган Чыраакынын Чыраа-Бажы дөмө еске-даа хөй-хөй көдө сүтүлар улам чагайыжы ту-рар болган туралы чыгайыжы ту-рар апарган. Хөй-хөй култураны, аргыларын бажынарынын кылып, кол-хозчуларын, совет ажалчыларын бажынарынын чанында 5—10 чедир малтарын олутуун, херим-нери кыжылган. Ол-да бүтү ажал-дарга чоңун шөб ажалын көдө Советтер калбас-биле организациал-турар.

Мурнакчы көдө Советтер улус өрөдигенин, кызык самгалалы-нын организациалы, култура-чы-рылышкын албан чедеринин ажал-чорутулажып ажалчы-биле экижжиккен. Бүтү-нитинин өрөдиге-ниин Хөй-хөй эки боттаны-рып, школарда өрөдиге-кижиз-илгелгит ажалдын келгенди бел-

дип, интернаттарын ажалын эки-жжиккен. Колхозтар сүтүларынчө бүтүрүдө клубтар, библио-текарлар, кино установкалары ажал-дан турар болган клубтарын чанын-да бот-тыныгын уран чул бөдүмнө-рилатуругулашкан. Олар чутула суу-ларын халдырып турар эвес, дарын мал фермаларында, бригадаларына концерттерн көргүзүп, ол мышка чоңуну ортузунга лекцияларын, илелкелерин, беседаларын, номчу-галарын, кино көргүзүлгөндө до-ктаамал организациал турарлар.

Тыва АССР-ин Министрлер Чөвү-дөли болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Самдан) бирги черин, Бай-Тайга районун Шуй көдө Со-веди (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажалчыларын профессио-нальн обкомунун президиуму респу-бликанын көдө Советтеринин соци-алист чарыжыга ажал-агы болган култура тургузушкунунда чедип алган чедипкиниг дөмө Чөөн-Хемчик районун Чадаана кө-дө Совети (даргазы эш Чамыл, секретары эш Хомушук) ийги черин элээн. Чадаана көдө Советин-ге Тыва АССР-ин Министрлер Чө-вүдөлиг болган күрүне албан чедеринин ажал

